

Sprawa C-517/21

Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości

Data wpływu:

20 sierpnia 2021 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Landesgericht Korneuburg (Austria)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

13 lipca 2021 r.

Strona pozwana:

Laudamotion GmbH

Strona powodowa:

TG

QN

AirHelp Germany GmbH

Przedmiot postępowania głównego

Prawa pasażerów – Prawo do odszkodowania – Pojęcie „stawienia się na odprawę” – Niedogodności – Faktyczne przystąpienie do lotu jako możliwa przesłanka roszczenia

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Wykładnia prawa Unii, art. 267 TFUE

Pytania prejudycjalne

[1] Czy art. 3 ust. 2 lit. a) rozporządzenia (WE) nr 261/2004 ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylającego rozporządzenie (EWG) nr 295/91 (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 261/2004”) należy interpretować w ten sposób, że rozporządzenie ma zastosowanie do pasażera, który dokonał odprawy online („online check-in”), lecz w wynikającym ze wspomnianego przepisu terminie nie stawił się przy stanowisku odpraw?

[2] Czy, biorąc pod uwagę wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 19 listopada 2009 r. w sprawach połączonych C-402/07 i C-432/07, art. 5 w związku z art. 7 rozporządzenia nr 261/2004 należy interpretować w ten sposób, że pasażer – jeżeli obsługujący przewoźnik lotniczy nie może uwolnić się od odpowiedzialności w rozumieniu art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 261/2004 – ma prawo do odszkodowania, jeżeli

- w miejscu docelowym lot ma opóźnienie wynoszące co najmniej trzy godziny,
- jeszcze przed przyjęciem pasażerów na pokład lotu było oczywiste, że lot dotrze do miejsca docelowego z opóźnieniem wynoszącym co najmniej trzy godziny, oraz
- pasażer nie pojawił się do przyjęcia pasażerów na pokład tego lotu?

W przypadku odpowiedzi twierdzącej na pytanie drugie:

[3] Czy dotyczy to również sytuacji, gdy pasażer bez udziału obsługującego przewoźnika lotniczego zarezerwował alternatywne połączenie lotnicze, w ramach którego dotarł do innego lotniska obsługującego to samo miasto, względnie ten sam region (art. 8 ust. 3 rozporządzenia nr 261/2004) co pierwotnie zarezerwowany przez niego lot, nieznacznie później niż planowo dotarłby do miejsca docelowego pierwotnie zarezerwowanego lotu?

W przypadku odpowiedzi twierdzącej na pytanie drugie:

[4] Czy dotyczy to również sytuacji, gdy obsługujący przewoźnik lotniczy na prośbę pasażera zmienił jego rezerwację na alternatywne połączenie lotnicze, którym pasażer dotarł do miejsca docelowego wcześniej niż w przypadku opóźnionego pierwotnie zarezerwowanego lotu, jednak później niż planowo dotarłby pierwotnie zarezerwowanym lotem (przy czym lot, na który zmieniono rezerwację pasażera, sam nie miał „dużego opóźnienia”)?

Powołane przepisy prawa wspólnotowego

Rozporządzenie (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiające wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów oraz uchylające rozporządzenie (EWG) nr 295/91

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i postępowania głównego

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym obejmuje trzy podobne stany faktyczne, na podstawie których należy odpowiedzieć na pytanie, czy pasażer musiał uczestniczyć w locie, którym dotarłby do miejsca docelowego z co najmniej trzygodzinnym opóźnieniem. Wszyscy powodowie żądają odszkodowania na podstawie art. 5 ust. 1 lit. c) w związku z art. 7 ust. 1 lit. a), względnie b) rozporządzenia (WE) nr 261/2004.

W odniesieniu do postępowania w sprawie nr 22 R 203/20p:

- 2 Powód posiadał potwierdzoną rezerwację na lot nr OE 190 z Düsseldorfu (DUS) do Kos (KGS) w dniu 23 października 2019 r. od godz. 14:45 do godz. 19:10, który miał zostać wykonany przez pozwaną. W rzeczywistości samolot opuścił DUS dopiero o godz. 19:27 (opóźnienie odlotu: 04:42 godziny) i dotarł do KGS dopiero o godz. 23:38 (opóźnienie przylotu: 04:28 godziny). Powód dokonał odprawy online (online check-in) na ten lot.
- 3 Sąd pierwszej instancji orzekł, że w przypadku odprawy online nie jest wymagane fizyczne pojawienie się przy stanowisku w hali odpraw, a przesłanka zastosowania art. 3 ust. 2 lit. a) rozporządzenia (WE) nr 261/2004 jest spełniona, gdy odprawy (check-in) dokonano online. Rozporządzenie nie zawiera ponadto żadnej wskazówki, że pasażer musi również przystąpić do opóźnionego lotu, aby mieć prawo do odszkodowania. Pozwana wniosła apelację od tego wyroku.

W odniesieniu do postępowania w sprawie nr 22 R 83/21t:

- 4 Powód posiadał potwierdzoną rezerwację na lot nr OE 314 z Wiednia (VIE) do Londynu-Stansted (STN) w dniu 19 grudnia 2019 r. od godz. 06:50 do godz. 08:10, który miał zostać wykonany przez pozwaną. W rzeczywistości samolot opuścił VIE dopiero o godz. 13:20 (opóźnienie odlotu: 6:30 godziny) i dotarł do STN dopiero o godz. 14:30 (opóźnienie przylotu: 06:20 godziny).
- 5 Powód dokonał odprawy online (online check-in) i godzinę przed planowaną godziną odlotu udał się do obsługiwanego przez pozwaną stanowiska odpraw, które nie było jednak obsadzone. Na tablicy odlotów zarezerwowany lot wykazany był jako lot dopiero z popołudniową godziną odlotu.

- 6 Powód zarezerwował lot, aby od godz. 10:00 wziąć udział w konferencji w Londynie. Następnie zarezerwował lot u innego przewoźnika lotniczego i o godz. 08:15 przybył do Londynu-Heathrow.
- 7 Powód dopiero o godz. 09:00 otrzymał od pozwanej SMS-a o treści, że lot OE314 zostanie wykonany po południu.
- 8 Sąd pierwszej instancji orzekł, że prawo do odszkodowania istnieje również wtedy, gdy w przypadku nieuniknionego opóźnienia przylotu wynoszącego co najmniej trzy godziny pasażer zrezygnuje z przewozu. W takim przypadku konieczność przystąpienia do lotu nie byłaby zgodna z wysokim poziomem ochrony rozporządzenia (WE) nr 261/2004, zwłaszcza że opóźnienie mogłoby zniweczyć cel podróży. W niniejszym przypadku niedogodność dla powoda polegała na konieczności zorganizowania w krótkim czasie i pod wielką presją innego lotu. Pozwana wniosła apelację od tego wyroku.

W odniesieniu do postępowania w sprawie nr 22 R 228/21s:

- 9 Niektórzy pasażerowie, którzy przelali swoje roszczenia na rzecz powódki, posiadali potwierdzoną rezerwację na lot nr OE 300 z Düsseldorfu (DUS) do Palmy de Mallorca (PMI) w dniu 25 czerwca 2019 r. od godz. 10:40 do godz. 13:05, który miał zostać wykonany przez pozwaną. W rzeczywistości samolot opuścił DUS dopiero o godz. 21:45 (opóźnienie odlotu: 11:05 godziny) i dotarł do PMI dopiero o godz. 23:57 (opóźnienie przylotu: 10:52 godziny).
- 10 W dniu odlotu pasażerowie zostali poinformowani, że zarezerwowany lot OE300 odleci dopiero o godz. 18:10. Po kolejnej wiadomości informującej, że odlot będzie opóźniony o kolejną godzinę, pasażerowie skontaktowali się z pozwaną, aby zapytać o możliwość zmiany rezerwacji na wcześniejszy lot. Zmiany dokonano na lot OE150 z DUS do PMI w dniu 25 czerwca 2019 r., o godz. 17:05 do 19:10, który wylądował punktualnie w Palmie de Mallorca. Ze względu na zmianę rezerwacji pasażerowie nie stawili się już na odprawę na lot OE300, lecz na odprawę na lot OE150.
- 11 Sąd pierwszej instancji orzekł, że pasażerowie, dla których zorganizowano przewóz zastępczy i którzy jeszcze przed odlotem pierwotnie zarezerwowanego lotu zostali o tym fakcie poinformowani, nie muszą, aby zachować prawa przysługujące im na podstawie rozporządzenia (WE) nr 261/2004, stawiać się na odprawę na pierwotnie zarezerwowany lot. Ponieważ pasażerowie ponieśli stratę czasu wynoszącą ponad trzy godziny, przysługuje im prawo do odszkodowania. Pozwana wniosła apelację od tego wyroku.

Zasadnicze argumenty stron postępowania głównego

- 12 W pierwszej sprawie powód twierdzi, że uczestniczył w opóźnionym locie, i że wyłącznie pozwana ponosi odpowiedzialność za opóźnienie. Ponadto „stawienie się na odprawę pasażerów” jest równorzędne z odprawą (check-in); wynika to np.

z angielskiej wersji językowej rozporządzenia. Niedogodności powstały dlatego, że lot został zarezerwowany z konkretnego powodu.

- 13 W drugiej sprawie powód podnosi, że nie można od niego wymagać, aby – celem posiadania prawa do odszkodowania z tytułu niedogodności – przystąpił do tak bardzo opóźnionego lotu. Chętnie dałby pozwanej możliwość wykonania przewozu zastępczego, jednak ze względu na nieobsadzone stanowisko odprawy na lotnisku odlotu było to niemożliwe. Jediną możliwością wzięcia udziału w konferencji była spontaniczna rezerwacja alternatywnego połączenia.
- 14 W trzeciej sprawie podniesiono, że w przypadku zmiany rezerwacji nie ma wymogu stawienia się na odprawę na pierwotnie zarezerwowany lot. Pasażerowie nie odmówili odlotu pierwotnie zarezerwowanym lotem, lecz skorzystali z przewozu zastępczego. Mimo wszystko do miejsca docelowego dotarli z opóźnieniem wynoszącym ponad trzy godziny, co uzasadnia powstanie prawa do odszkodowania.
- 15 Pozwana w istocie twierdzi, że powodowie nie stawili się na odprawę na poszczególne loty. Nie została ona również poinformowana o odmowie przewozu, w związku z czym nie zostały spełnione podstawowe przesłanki z art. 3 rozporządzenia (WE) nr 261/2004 dotyczące jego zastosowania. Odprawa (check-in) jest jedynie częściowym aspektem „stawienia się na odprawę”. Słowo „stawić się” można interpretować jedynie w ten sposób, że należy przez nie rozumieć fizyczną obecność pasażera. Ramy czasowe przewidziane dla przewozu zastępczego zwalniającego z odszkodowania są niezmiernie krótkie, w związku z czym fizyczna obecność pasażera jest niezbędna również ze względów organizacyjnych.
- 16 Ponadto pozwana argumentuje, że ze względu na duże opóźnienie prawo do odszkodowania nie może powstać, jeżeli pasażer dobrowolnie nie przystąpił do lotu. W tym przypadku nie powstały też żadne niedogodności spowodowane opóźnieniem. Oprócz tego istotny jest opóźniony przylot pasażera, a nie lotu, do miejsca docelowego.
- 17 W odniesieniu do drugiej sprawy pozwana ponadto twierdzi, że powód nie umożliwił jej zorganizowania przewozu zastępczego.

Zwięzłe uzasadnienie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 18 W celu oceny, czy istnieją prawa do odszkodowania, należy ustalić, czy rozporządzenie (WE) nr 261/2004 znajduje zastosowanie. Jeżeli tak jest, należy również ustalić, czy pasażer musiał być przewożony lotem, który dotarł do miejsca docelowego z opóźnieniem wynoszącym co najmniej trzy godziny.

W przedmiocie pytania pierwszego:

- 19 W tym przypadku powstaje pytanie, czy do zastosowania rozporządzenia wystarcza odprawa online (online check-in), czy też pasażer musi być oprócz tego obecny na lotnisku odlotu w czasie określonym w art. 3 ust. 2 rozporządzenia. Fakt, że rozporządzenie nie zawiera jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie może wynikać z tego, że w momencie przyjęcia rozporządzenia odprawa online (online check-in) nie była jeszcze bardzo rozpowszechniona.
- 20 Należy ustalić, czy niemieckie pojęcie „odprawy” należy postawić na równi z odprawą (online) (online check-in), czy też wykracza ono poza to drugie. Angielska wersja językowa używa na przykład pojęcia „check-in”, co sugeruje, że odprawa online (online check-in) być może jest wystarczający.
- 21 W takim przypadku „stawienie się” byłoby zbędne, a z powodzeniem przeprowadzona odprawa online (online check-in) prowadziłyby do zastosowania rozporządzenia (WE) nr 261/2004. Takie stanowisko zajmuje również sąd odwoławczy, jednak kwestia ta nie została jeszcze wyjaśniona w orzecznictwie Trybunału.

W przedmiocie pytania drugiego:

- 22 Powstaje pytanie, czy pasażer ma prawo do odszkodowania również wtedy, gdy jeszcze przed lotem dowiedział się o dużym opóźnieniu i z tego względu nie uczestniczy w locie.
- 23 Zgodnie z doktryną krajową prawo do odszkodowania istnieje również wówczas, gdy pasażer, wiedząc o dużym opóźnieniu, nie uczestniczy w locie, np. ponieważ lot nie może już wtedy służyć celowi podróży. W takim przypadku utrudnienia dla pasażera są porównywalne z utrudnieniami spowodowanymi odwołaniem lotu. W ocenie sądu odwoławczego argumentacja ta nie jest całkowicie bezpodstawna. Wprawdzie nie może być tak, że uczestnictwo pasażera w locie nigdy nie jest przesłanką przyznania prawa do odszkodowania (np. gdy nie jest już wcześniej widoczne, że nastąpi opóźnienie), jednak z drugiej strony nie może być też tak, że pasażer jest zmuszony do wzięcia udziału w locie, co do którego już wiadomo, że przybędzie do miejsca docelowego z co najmniej trzygodzinnym opóźnieniem, wyłącznie w celu uzyskania prawa do odszkodowania. W takim przypadku niedogodności nie polegają wyłącznie na opóźnionym przylocie do miejsca docelowego.
- 24 Decydującym nie może być jednak zamiar punktualnego dotarcia na określone wydarzenie odbywające się w miejscu docelowym. Jeżeli pasażer nawet w przypadku opóźnienia wynoszącego mniej niż trzy godziny nie zdąży na wydarzenie, nie uzasadnia to roszczenia o odszkodowanie. Istnienie prawa do odszkodowania nie zależy zatem od indywidualnej szkody, którą pasażer rzeczywiście poniósł w wyniku odwołania lub dużego opóźnienia lotu.

W przedmiocie pytania trzeciego:

- 25 Jeżeli pasażer jeszcze przed odlotem dowie się o ponad trzygodzinnym opóźnieniu i nie przystąpi do takiego lotu, a uzna się, że niedogodność dla pasażera polega jedynie na opóźnionym przylocie do miejsca docelowego, można by odmówić mu prawa do odszkodowania, jeżeli pasażer dotrze do miejsca docelowego w inny sposób z mniej niż trzygodzinnym opóźnieniem.
- 26 Należy jednak pamiętać o tym, że w przypadku odwołania lotu prawo do odszkodowania pozostaje bez zmian, jeżeli pasażer dotrze do miejsca docelowego w inny, zorganizowany przez siebie sposób.

W przedmiocie pytania czwartego:

- 27 Można by argumentować, że zmiana rezerwacji uzasadnia zastosowanie rozporządzenia (WE) nr 261/2004 do lotu zastępczego, a tym samym żadna z alternatywnych przesłanek określonych w art. 3 ust. 2 rozporządzenia nie występuje w odniesieniu do pierwotnie zarezerwowanego lotu i w konsekwencji rozporządzenie nie ma już zastosowania do pierwotnie zarezerwowanego lotu. Wówczas nie istniałoby prawo do odszkodowania z tytułu opóźnienia pierwotnie zarezerwowanego lotu. Wydaje się to jednak niesłuszne, ponieważ również w przypadku odwołanego lotu, w odniesieniu do którego pasażer nie może się stawić na odprawę, przysługuje mu prawo do odszkodowania, jeżeli przewóz zastępczy nastąpił poza ramami czasowymi przewidzianymi w art. 5 ust. 1 lit. c) ppkt ii) i iii) rozporządzenia.
- 28 To pokazuje, że dla prawa do odszkodowania z tytułu pierwotnie zarezerwowanego lotu nie ma decydującego znaczenia to, że pasażer po zmianie rezerwacji nie posiada już potwierdzonej rezerwacji na pierwotnie zarezerwowany lot.